

VIŠJE SODIŠČE V Ljubljani
PREJETO
DNE 12.11.2018

ODVETNIŠKA PISARNA		
	DATUM	PODPIS
ODDANO		
PREJETO	16-11-2018	

VRHOVNO SODIŠČE
REPUBLIKE SLOVENIJE

II Ips 141/2017

II P 876/18-59

OKROŽNO SODIŠČE V MARIBORU
Prejeto naziv: ...
v ... izvedli sta: ... podpis: ... nastopi dne

14. 11. 2018

pisarje je ...
sodbo, ...
vrednosti ...
Prijeto ...

SKLEP

Vrhovno sodišče Republike Slovenije je v senatu, ki so ga sestavljali vrhovni sodniki in sodniki mag. Rudi Štravs kot predsednik ter dr. Ana Božič Penko, Vladimir Horvat, Karmen Igljič Stroligo in Tomaž Pavčnik kot člani,

v pravdni zadevi tožeče stranke:

..., ki jih zastopa ..., odvetnik v

..., zoper toženo stranko:

ki jo zastopa Odvetniška pisarna

zaradi ugotovitve ničnosti kreditnih in zastavnih pogodb, izbrisa neveljavne vknjižbe, vzpostavitve prejšnjega zemljiškoknjžnega stanja, plačila ..., podredno zaradi razveze kreditnih in zastavnih pogodb ter plačila ... in ... (v. s. p. ...),

o reviziji tožečih strank zoper sodbo Višjega sodišča v Ljubljani ... z dne ..., v zvezi s sodbo Okrožnega sodišča v Mariboru ... z dne ...

na seji 18. oktobra 2018

SKLENILO:

- I. Reviziji se ugoti, sodbi sodišč druge in prve stopnje se razveljavita in se zadeva vrne sodišču prve stopnje v novo sojenje.
- II. Odločitev o stroških revizijskega postopka se pridrži za končno odločbo.

OBRAZLOŽITEV:

Tožbeni zahtevek in trditve pravnih strank

1. Tožniki so s primarnim zahtevkom zahtevali ugotovitev ničnosti kreditne pogodbe št. _____ z dne _____ za stanovanjski kredit v višini _____, ki jo je sklenil prvi tožnik, in kreditne pogodbe _____ v višini _____ z dne _____, ki jo je sklenil drugi tožnik. Zahtevali so ugotovitev ničnosti pogodb o zastavi nepremičnin št. _____ in _____ z dne _____, kakor tudi notarskega zapisa sporazuma o zavarovanju denarne terjatve z ustanovitvijo zastavne pravice _____ z dne _____. Očitek o kršitvi pojasnilne dolžnosti so utemeljevali s trditvijo, da jim je toženka kredit v švicarskih frankih predstavila kot zelo ugoden in varen. Čeprav je bila toženka že pred sklenitvijo kreditnih pogodb s strani Banke Slovenije opozorjena na tveganja zadolževanja v švicarskih frankih, je tožnikom ob izpostavljanju nižje obrestne mere izrecno predstavila le ugodna gibanja tečajev v letih pred sklenitvijo pogodb. Dolgoročna tveganja so jim bila zamolčana. S podrednim zahtevkom so tožniki zahtevali razvezo pogodb zaradi spremenjenih okoliščin.
2. Toženka je ugovarjala, da je pri sklepanju kreditnih pogodb v celoti izpolnila dolžnost informiranja, in sicer v obsegu in na način, kot je običajno pri sklepanju tovrstnih poslov.

Ugotovljeno dejansko stanje

- Prvi in drugi tožnik sta _____ s toženko sklenila dolgoročni kreditni pogodbi z dobo vračanja _____ mesecev. Drugi tožnik je sklenil kreditno pogodbo z namenom, da bi pomagal prvemu tožniku pri nakupu stanovanja. Tretja tožnica je za zavarovanje toženkine terjatve ustanovila hipoteko. Kredit je bil dan v švicarskih frankih in ni bil obračunsko vezan na švicarski frank z valutno klavzulo. Zaradi dogovora o izplačilu in vračilu kredita v švicarskih frankih je odpadla zahteva po opredelitvi tečaja, po katerem bi se opravil

preračun v domačo valuto. Plačevanje mesečnih anuitet v švicarskih frankih je bilo določeno s trajnim nalogom. Iz 12. člena kreditnih pogodb izhaja¹, da se prvi in drug tožnik zavedata in potrjujeta, da prevzemata tveganje, ki lahko nastopi zaradi nihanja tečaja ali nihanja referenčne obrestne mere.

- Tožnikom je bilo pred sklenitvijo kreditnih pogodb pojasnjeno, kaj pomeni valutno tveganje. zaposlena pri toženki, je poudarila, (1) da ji je bilo stokrat rečeno, da mora pri kreditih v švicarskih frankih poudariti obstoj valutnega tveganja in tveganja spremembe obrestnih mer, (2) da so strankam predstavili, kaj tečaj je, da se spreminja in da tudi če raste, je sprememba povezana z anuiteto in stanjem glavnice, (3) da je izključila možnost, da bi bilo strankam ob sklepanju pogodb rečeno, da tveganj pri kreditu v tuji valuti ni, (4) da priprava dokumentacije traja od 14 dni do treh tednov in da se stranki pripravijo informativni izračuni, (5) da so se tožniki glede kreditnih pogodb pogovarjali z vodstvom banke, (6) da je imel tožnik možnost skleniti kredit v evrih, vendar se je odločil za kredit v švicarskih frankih, ki je bil takrat ugodnejši od kredita v evrih.
- Odločitev prvega tožnika za najem kredita v švicarskih frankih je bila preiščena in informirana. Za kredit v švicarskih frankih se ni odločil zaradi prepričevanja oziroma pozitivnega prikaza kreditov s strani toženkinih delavcev. Prvi tožnik je prejemal dohodke v domači valuti. Kot diplomirani ekonomist, ki je bil v času sklepanja pogodb zaposlen kot direktor nepremičnin pri je razumel pomen valutnega tveganja. Izpovedal je, (1) da se je o možnosti najema kredita pozanimal tudi pri drugih bankah, (2) da se je pogovarjal tudi o kreditih v evrih in (3) da je za nasvete povprašal prijatelje. Drugi tožnik in tretja tožnica sta izpovedala, da sta ravnala po navodilih prvega tožnika (svojega sina), ki mu je bil kredit namenjen, ter da sta v celoti zaupala njegovi odločitvi in presoji. Zavestno sta sledila odločitvi in presoji svojega sina v želji, da mu pomagata pri nakupu stanovanja.
- Toženka kot strokovnjakinja na svojem področju ni mogla predvideti do kašnega tečajnega tveganja bo v dobi odplačevanja spornih kreditnih pogodb dejansko prišlo. V letu 2007 je odobrila stanovanjskih kreditov v švicarskih frankih. Preostalih je odobrila v domači valuti.

¹ 12. člen kreditnih pogodb se glasi: Kreditojemalec se zaveda in banki potrjuje, da izključno sam v celoti prevzema tečajno tveganje, ki lahko nastopi zaradi nihanja tečaja in/ali nihanja referenčne obrestne mere. Prav tako se kreditojemalec kredita zaveda, da je zaradi morebitnih tržnih razmer, ki so odvisne od razmer na trgih denarja in valut, gibanja obrestnih mer, razmer na trgih kapitala in drugih dejavnikov, izpostavljen valutnemu tveganju, tveganju sprememb obrestne mere in ostalim tveganjem.

Odločitev sodišča prve stopnje

3. Sodišče prve stopnje je zavrnilo primarni tožbeni zahtevek na ugotovitev ničnosti kreditnih in zastavnih pogodb ter notarskega zapisa sporazuma o zavarovanju denarne terjatve. Zavrnilo je zahtevek, da mora prvi tožnik zaradi ugotovljene ničnosti toženki plačati _____, drugi tožnik pa _____ Zavrnilo je zahtevek za izbris ustanovljene hipoteke na nepremičnini tretje tožnice. Ravno tako je zavrnilo podredni zahtevek. Sodba sodišča prve stopnje temelji na stališču, da so toženkina ravnanja v primerljivih primerih sklepanja kreditnih pogodb v švicarskih frankih pravno nerelevantna. Čeprav so priče

_____ poudarile, da jim je bila s strani toženke pogodba v švicarskih frankih predstavljena kot najugodnejša in da z valutnimi tveganji niso bile seznanjene, ta okoliščina po stališču sodišča prve stopnje ni odločilna. Tožnikove priče so imele interes, da tožnik s svojim zahtevkom uspe. Iz tega razloga je kot nepotrebnega zavrnilo dokazni predlog za zaslišanje

Presodilo je, da sta bila prvi in drugi tožnik pred sklenitvijo kreditnih pogodb ustrezno opozorjena na valutno tveganje. Ocenilo je, da iz 12. člena kreditnih pogodb izhaja, da so tožniki s podpisom spornih pogodb izrazili voljo v skladu s 3. členom Obligacijskega zakonika (v nadaljevanju OZ). Toženka pri sklepanju kreditnih pogodb ni zamolčala izredne dolgoročne izpostavljenosti tveganjem. Toženka ni favorizirala kreditnih pogodb v švicarskih frankih in ni prvenstveno izpostavljala ugodnosti najetja takšnega kredita. Prvi tožnik se je pomena valutnega tveganja zagotovo zavedal. Iz dejstva, da se je tveganja zavedal prvi tožnik, izhaja zaključek, da sta se tveganja zavedala tudi drugi tožnik in tretja tožnica. Takšen zaključek izhaja iz vsebine pogodb. V zvezi z izpovedbo prvega tožnika, da želene višine kredita v evrih ni mogel dobiti in da mu je bilo svetovano, da lahko tak kredit dobi v švicarskih frankih, je sodišče navedlo, da je bil kredit v švicarskih frankih v času sklenitve kreditne pogodbe kratkoročno gledano za tožnike ugodnejši. Pojasnilo je, da je izpovedba _____ skladna z vsebino obeh kreditnih pogodb in da njeno izpovedbo potrjuje dejstvo, da tožniki niso takoj podpisali obravnavanih pogodb, ampak so to storili potem, ko je prvi tožnik poiskal stik z vodstvom banke. V 25. točki obrazložitve je zapisalo, da iz vsebine Poročila o finančni stabilnosti banke Slovenije (priloga A 11) izhaja, da kreditne pogodbe niso v nasprotju s prisilnimi predpisi. Dejanski stan oduševanja ni izkazan, tožniki pa se ne morejo sklicevati na spremenjene okoliščine. Po stališču sodišča prve stopnje bi tožniki morali možnost spremembe vrednosti švicarskega franka upoštevati že ob sklenitvi pogodb. Tveganju bi se lahko izognili s sklenitvijo pogodb v domači valuti.

Odločitev sodišča druge stopnje

4. Sodišče druge stopnje je pritožbo tožnikov zavrnilo. Kot nedopustne pritožbene novote je opredelilo navedbe tožnikov, (1) da naj bi bil pri obravnavanih kreditnih

pogodbah poseg v njihove pravno varovane dobrine bistveno večji kot pri pogodbah z valutno klavzulo, ker naj bi toženka njihovo kreditno obveznost preračunavala v evre po svojem menjalnem tečaju, s katerim je lahko manipulirala in si tako zagotovila dodaten zaslužek.² (2) da so v skladu s stališčem Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju Sodišče EU) iz zadeve C-26/13 v obravnavanih kreditnih pogodbah nepoštene pogodbene določbe, ki določajo asimetričnost med nakupnim tečajem tuje valute ob izplačilu kredita in prodajnim tečajem ob vračanju kredita,³ (3) da prvi tožnik enako visokega kredita v evrih ni mogel dobiti in da je toženka njegovo kreditno sposobnost ocenila neustrezno. Sodišče druge stopnje se je strinjalo s stališčem, da odločitev v konkretni zadevi ni odvisna od toženkinih ravnanj v drugih podobnih primerih. Ocenilo je, da tožniki ne morejo uspeli s pritožbenimi navedbami, da bi se morale upoštevati izpovedbe prič, s katerimi so dokazovali toženkino poslovno prakso. Bistveno je, da tožnikove priče z okoliščinami sklenitve spornih kreditnih pogodb niso bile seznanjene.

5. Sodba sodišča druge stopnje temelji na stališču, da so bili tožniki v skladu z 9. točko prvega odstavka 7. člena Zakona o potrošniških kreditih (v nadaljevanju ZPotK) z obstojem valutnega tveganja ustrezno seznanjeni. Stališče o pravilni izpolnitvi pojasnilne dolžnosti je utemeljeno z argumenti, (1) da je bil tožnikom pomen valutnega tveganja razložen in da ima prvi tožnik univerzitetno ekonomsko izobrazbo, (2) da je obseg in način pojasnilne dolžnosti odvisen od konkretnega potrošnika, njegove izobrazbe, starosti, poučenosti in razumevanja, (3) da so tožniki prevzeta tveganja razumeli, (4) da toženka na gibanje tečaja tuje valute ni imela vpliva, (5) da je splošno znano, da gibanja tečajev ni mogoče zanesljivo napovedati, (6) da v dokaznem postopku niso bile dokazane trditve, da jim je toženka zagotovila, da nihanje tečajev ne bo, (7) da toženka kreditne sposobnosti tožnika ni neustrezno izračunala, ker je pri bolj tveganem produktu kredita v švicarskih frankih ugotovila večjo kreditno sposobnost. Stališče o ustreznem izračunu tožnikove kreditne sposobnosti je utemeljeno z argumenti, (1) da so bile trditve o neustreznem izračunu kreditne sposobnosti podane šele v pritožbi, (2) da je prvi tožnik sicer izpovedal, da je za nakup stanovanja potreboval določeno višino sredstev, ki je v evrih ni mogel dobiti in je zato vzel kredit v frankih, (3) da z izvajanjem dokazov trditvene podlage ni mogoče dopolnjevati, (4) da so tožniki v postopku pred sodiščem prve stopnje stališče o favoriziranju kreditov v frankih utemeljevali le z navedbo, da je toženka poudarjala ugodno obrestno mero in zamolčala valutno tveganje, (5) da teh trditev tožniki niso uspeli dokazati, (6) da je toženka s predložitvijo podatkov o odobrenih stanovanjskih kreditih v letih 2007 in 2008 prepričljivo ovrgla trditve o favoriziranju kreditov v švicarskih frankih. Sodišče druge stopnje se je strinjalo z ugotovitvijo sodišča prve stopnje, da objektivni pogoj oderuštva ni izkazan, saj si toženka s podpisom pogodb ni

2 Do te pritožbene navedbe se sodišče druge stopnje ni opredelilo.

3 Glede te pritožbene navedbe je sodišče druge stopnje ocenilo, da takšnega pogodbenega pogoja obravnavani kreditni pogodbi nista vsebovali.

izgovorila koristi, ki bi bila v očitnem nesorazmerju z danim kreditom. Ker sta bili kreditni pogodbi sklenjeni v tuji valuti, je z vidika načela enake vrednosti dajatev iz 8. člena OZ in načela monetarnega nominalizma iz 371. člena OZ ključna presoja, koliko švicarskih frankov morajo tožniki vrniti. Vprašanje, koliko znaša evrska protivrednost, ni relevantno. Ker tožniki niso dokazali, da bi toženka izkoristila njihovo stisko, težko premoženjsko stanje, neizkušenost, lahkomiselnost ali odvisnost, ni podan niti subjektivni element oderuštva. V zvezi s podrednim zahtevkom je sodišče pojasnilo, da bi se tožniki valutnemu tveganju lahko izognili s sklenitvijo kreditnih pogodb v domači valuti.

Revizija tožeče stranke

6. Tožniki vlagajo revizijo iz razlogov zmotne uporabe materialnega prava in bistvenih kršitev določb pravnega postopka iz 8. in 14. točke drugega odstavka in iz prvega odstavka 339. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP). Menijo, da je stališče sodišča druge stopnje, da toženkina poslovna praksa v drugih primerih ni relevantna, arbitrarno. V konkretnem primeru je toženka trdila, da je v primeru tožnikov šlo za običajen način izpolnjevanja informacijske dolžnosti. Sodišče druge stopnje jih je retroaktivno onemogočilo pri dokazovanju. Iz ugotovitve, da se je prvi tožnik odločil za frank, ker je bila to edina opcija, da je kupil stanovanje, izhaja zaključek o toženkinem načrtnem preferiranju kreditov v švicarskih frankih. To dejstvo so potrdile vse tožnikove priče. V tem delu je podano nasprotje med razlogi sodbe sodišča prve stopnje. Tudi toženkine priče so kot njeni delavci zainteresirani za izid konkretne pravde. Dokazna ocena ni racionalno argumentirana in je neprepričljiva. Nižji sodišči bi morali uporabiti dokazni standard pretežne verjetnosti. Revizija se ne strinja s stališčem, da je banka pojasnilno dolžnost izpolnila pravilno. Sklicuje se na stališča Sodišča EU pri razlagi Direktive 93/13. Tožniki imajo prihodke v domači valuti. Sporni pogodbeni pogoji so bili kompleksni in za povprečnega potrošnika nerazumljivi. Vezani so bili na specialna finančna znanja. Šlo je za finančne instrumente. Stališče, da kreditni pogodbi pogoja asimetričnosti nista vsebovali, je pretirano formalistično. Ker so navedbe v zvezi z asimetričnostjo pogodbenih pogojev podali že v XI. točki drugega pripravljenega spisa, ne gre za nedopustne pritožbene novote. Da se je kredit vračal po prodajnem tečaju tuje valute, je splošno znano dejstvo in ne more predstavljati pritožbene novote. Brez pomena je, ali je kreditno obveznost tožnikov toženka preračunavala po svojem menjalnem tečaju. Izobrazba prvega tožnika ne predstavlja pravno relevantnega dejstva. Stališče, da je banka v razmerju do drugega tožnika in tretje tožnice pojasnilno dolžnost opravila pravilno, je pravno nevzdržno. Tožniki ne bi sklenili kreditnih pogodb, če bi bili seznanjeni z dejstvi, o katerih je Banka Slovenije seznanjala banke že od leta 2005 dalje. Toženka jih ni seznanila z informacijami iz poročila in opozoril Banke Slovenije. Pojasnilno dolžnost bi izpolnila le v primeru, če bi jih opozorila o verjetnosti realizacije (neomejenega) tveganja. Morali bi biti

seznanjeni z izredno visokim dolgoročnim tveganjem. S tem, ko je toženka omogočila kredite v švicarskih frankih z nižjimi obrestmi in nižjimi obroki, je vplivala na odločitev potrošnikov. Neustrezno je izračunala kreditno sposobnost. Potrošnik lahko uresniči namen stanovanjskega kredita le v domači valuti. ZPotK ni predvideval kreditiranja v tuji valuti. Sporna kredita sta bolj tvegana od kreditov z valutno klavzulo. Splošno znano je, da je potrošnik prisiljen v menjavo tuje valute po tečaju, na katerega banke lahko vplivajo in je s tem nujno izpostavljen izgubi. Sporni način kreditiranja je dopuščal prikrite manipulacije s tečaji. Banka bi morala potrošniku že v predpogodbeni fazi predložiti več simulacij prihodnjega gibanja njegovega mesečnega obroka glede na več različnih variant mogočih premikov deviznega tečaja (od pričakovanega do katastrofičnega). V konkretnem primeru je že minimalna sprememba tečaja vplivala na nesorazmerno povečanje glavnice. Nižji sodišči nista upoštevali, da so bila zaradi anuitetnega načina odplačevanja dolgoročna tveganja za potrošnike izjemno nepredvidljiva in da je tvegana narava pogodbenega razmerja omogočala neomejeno možnost izgube zgolj na strani tožnikov. Sklicevanje na načelo monetarnega nominalizma je zmotno. Tožnikom je bilo zamolčano, da se je v času sklepanja spornih pogodb že napovedovalo, da bo prišlo do negativnega gibanja tečaja valutnega para EUR/CHF v škodo evra. Za toženko je bilo tveganje le navidezno. Sodišče druge stopnje je pavšalno zapisalo, da ne sledi pritožbenim navedbam, da je toženka vedela in pričakovala padec evra v primerjavi s švicarskim frankom. S tem se vsebinsko ni ukvarjalo niti sodišče druge stopnje. Nižji sodišči se nista opredelili do Poročila o finančni stabilnosti Banke Slovenije iz junija 2005 in do opozoril Banke Slovenije iz leta 2006 in 2007. S Poročilom o finančni stabilnosti Banke Slovenije iz junija 2005 so bile poslovne banke opozorjene, da valutno tveganje za banke ne predstavlja večjega tveganja in da je za komitente bank izpostavljenost tečajnemu tveganju lahko zelo velika. Banka Slovenija je leta 2006 opozorila, da morajo banke v izbranih scenarijih predpostaviti gibanje tržnih spremenljivk tako v pozitivni kot tudi v negativni smeri. V letu 2007 je opozorila, da morajo banke komitentom ponujati najprej produkte v evrih, njihovo kreditno sposobnost za kredit v tuji valuti pa ugotavljati ob upoštevanju manj ugodnih pogojev enakega posojila v evrih. Čeprav so v pritožbi izrecno navedli, da so bile banke že od leta 2005 dalje seznanjene z vsemi relevantnimi informacijami, ti dokazi niso bili predmet sodne presoje. Revizija se ne strinja s stališčem, da v konkretnem primeru ni podan dejanski stan oderuštva. Ravno tako se ne strinja z odločitvijo o zavrnitvi podrednega zahtevka. Po stališču revizije gre v konkretnem primeru za nedopusten poseg v pravico do socialne varnosti in osebnega dostojanstva. Revizija predlaga spremembo, podredno razveljavitev izpodbijanih sodb.

Odgovor toženke na revizijo

7. Toženka je odgovorila na revizijo in predlagala njeno zavrnitev. Meni, da tožniki z revizijo nedopustno izpodbijajo ugotovljeno dejansko stanje. Dokazni predlog za

zaslišanje ... je bil pravilno zavrnjen. Vprašanje verodostojnosti zaslišanih prič je vprašanje dejanskega stanja. Sodišče prve stopnje je Poročilo o finančni stabilnosti Banke Slovenije iz junija 2005 obravnavalo v 25. točki obrazložitve. Sodišče prve stopnje je izpovedbo ... pravilno ocenilo kot verodostojno. Sporne kreditne pogodbe so bile v celoti jasno in razumljivo zapisane. Iz dejstva, da je šlo za dolgoročne kreditne pogodbe, izhaja zaključek, da so se tožniki morali zavedeti možnosti, da bo v dvajsetletnem obdobju odplačevanja prišlo do sprememb obrestnih mer in valutnega tečaja. Ker so tožniki v prvih letih odplačevanja zaradi zanje ugodnega razmerja med švicarskim frankom in evrom odplačevali nižje obroke kreditov, so razumeli delovanje mehanizma konverzije tuje valute. Pojasnjeno jim je bilo, da so v primeru najema kredita v tuji valuti izpostavljeni valutnemu tveganju in tveganju spremembe obrestnih mer. Iz veljavne zakonodaje ne izhaja, da bi morala banka potrošniku predložiti več simulacij prihodnjega gibanja njegovega mesečnega obroka kredita, niti da bi jih morala opozoriti, da so tveganja neomejena in da je verjetno, da se bodo realizirala. V konkretnem primeru je šlo za obojestransko tveganja.

Presoja utemeljenosti revizije

8. Revizija je utemeljena.

Pravo Evropske unije

9. Ustavno pravo EU ščiti ekonomske interese potrošnikov na način, da jim zagotavlja pravico do informiranih odločitev.⁴ Listina Evropske unije o temeljnih pravicah v 38. členu določa, da politike Unije zagotavljajo visoko raven varstva potrošnikov. Pogodba o delovanju Evropske Unije (v nadaljevanju PDEU) v 12. členu določa, da se zahteve varstva potrošnikov upoštevajo pri opredeljevanju in izvajanju drugih politik in dejavnosti Unije. Prvi odstavek 169. člena PDEU določa, da zato, da bi podprli interese potrošnikov in zagotovili visoko raven varstva potrošnikov, Unija prispeva k varovanju zdravja, varnosti in ekonomskih interesov potrošnikov, pa tudi k spodbujanju njihove pravice do obveščeniosti, izobraževanja in samoorganiziranja za zaščito njihovih interesov.
10. Evropsko pravo potrošnikov je pri sklepanju potrošniških kreditnih pogodb bankam nalagalo obveznost, da potrošnikom posredujejo ustrezne informacije o pogojih in stroških kredita ter višini njihove obveznosti. Na podlagi Direktive Sveta z dne 22. 12. 1986 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti (v nadaljevanju Direktiva 87/102) so bile banke dolžne potrošnike seznaniti s celotnim stroškom kredita.⁵ Ker je bila z 2. členom

⁴ Prim. I. Benöhr, *EU Consumer Law and Human Rights*, Oxford University Press 2013, str. 109 – 143.

⁵ Glej preambulo Direktive 87/102, kjer je med drugim zapisano, da bi moral potrošnik dobiti ustrezno informacijo o pogojih in stroških kredita ter o njegovih obveznostih in da bi ta informacija morala

izključena uporaba Direktive 87/102 za hipotekarne kreditne pogodbe in za pogodbe, katerih namen je financiranje pridobitve lastninske pravice na nepremičninah, predstavlja v okoliščinah konkretnega primera relevantni vir evropskega prava Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. 4. 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (v nadaljevanju Direktiva 93/13). Ne glede na to Vrhovno sodišče pojasnjuje, da je Direktiva 87/102 v 15. členu s klavzulo minimalne harmonizacije določala, da državam članicam ni preprečeno, da ohranijo ali sprejmejo strožje predpise za varstvo potrošnikov.

11. Prvi odstavek 3. člena Direktive 93/13 določa, da pogodbeni pogoji, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank. Njen 5. člen določa, da pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem in razumljivem jeziku. V dvomu glede pomena pogoja, prevlada razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna. Drugi odstavek 4. člena določa, da ocena nedovoljenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem in razumljivem jeziku.

Sodna praksa Sodišča EU v povezavi z Direktivo 93/12

12. Direktiva 93/13 v 2. členu opredeljuje potrošnika kot vsako fizično osebo, ki deluje za namene izven njene poslovne ali poklicne dejavnosti. To merilo ustreza zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske moči in ravni obveščенosti, zaradi česar privoli v pogoje, ki jih je prej sestavil prodajalec, ne da bi imel možnost vplivati na njihovo vsebino. Prvi odstavek 6. člena Direktive 93/13 glede na ta podrejeni položaj določa, da nepošteni pogoji za potrošnika niso zavezujoči. Gre za zavezujočo določbo, katere namen je formalno ravnotežje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov, določeno s pogodbo, zamenjati z dejanskim ravnotežjem, tako da se med sopogodbениki spet vzpostavi enakost. Pojem potrošnik v smislu 2. člena Direktive 93/13 je objektivni in neodvisen od konkretnih znanj, ki jih lahko ima zadevna oseba, ali od informacij, s katerimi ta dejansko razpolaga. Tudi če bi se štelo, da ima posamezen potrošnik višjo raven strokovnega znanja, to ne omogoča zaključka, da v razmerju do prodajalca ali ponudnika ni šibkejša stranka. Položaj podrejenosti potrošnika v razmerju do prodajalca ali ponudnika se nanaša tako na raven informacij potrošnika kot tudi na njegovo pogajalsko moč v prisotnosti pogojev, ki jih je prej sestavil prodajalec ali ponudnik in na vsebino katerih ta potrošnik nima vpliva.⁶

med drugim vključevati letni odstotek obresti za kredit ali, če tega ni, celotni znesek, ki ga mora potrošnik plačati za kredit. Prim. tudi d) točko drugega odstavka 1. člena, 3. in 5. člen Direktive 87/102.

6 Sodba Sodišča EU, C-110/14 z dne 3. 9. 2015, *Hora Țiu Ovidiu Costea proti SC Volksbank România*

13. Sodna praksa Sodišče EU temelji na stališču, da pravilno izpolnjena predpogodbena pojasnilna dolžnost banke izključuje možnost presoje (ne)poštenosti pogodbenih pogojev kreditnih pogodb v tuji valuti. Namen predpogodbene pojasnilne dolžnosti banke je namreč v zaščiti potrošnikov pred tveganji na način, da se jim omogoči, da ob poznavanju vseh pomembnih dejstev sprejmejo racionalno oziroma preudarno odločitev.⁷
14. V zvezi z vsebino bankine pojasnilne dolžnosti je Sodišče EU že sprejelo stališče, da je bila banka dolžna potrošniku predstaviti kredit v tuji valuti na način, da je lahko na podlagi natančnih in razumljivih meril ocenil celoten strošek posojila.⁸ Banka je bila dolžna potrošniku posredovati vsaj informacijo, kako bi na obroke za odplačilo posojila vplivala zelo velika deprecijacija zakonitega plačilnega sredstva države članice, kjer ima posojilojemalec stalno prebivališče, in povečanje tujih obrestnih mer. V skladu z navedenim stališčem je moral biti potrošnik jasno obveščen, da s podpisom posojilne pogodbe, izražene v tuji valuti, prevzema tečajno tveganje, ki ga bo ob devalvaciji valute, v kateri prejema dohodke, morda težko nosil. Če potrošnik ni prejemal dohodkov v valuti kredita, je bila banka dolžna navesti tudi mogoče spremembe menjalnih tečajev in tveganja v zvezi s sklenitvijo posojila v tuji valuti.⁹
15. Ker je sporno pravno razmerje horizontalne narave, Direktiva Sveta 93/13 zaradi odsotnosti horizontalnega direktnega učinka ne more tvoriti neposredne zgornje premise sodniškega silogizma. Vendar pa je Vrhovno sodišče dolžno narediti vse v svoji pristojnosti, upoštevajoč pri tem celotno notranje pravo in ob uporabi načinov razlage, ki jih notranje pravo priznava, da zagotovi Direktivi 93/13 polni učinek in doseže rešitev v skladu z njenim ciljem (gre za t. i. indirektni učinek direktiv oziroma za načelo lojalne oz. konsistentne razlage). Vrhovno sodišče mora pri interpretaciji relevantne nacionalne potrošniške zakonodaje v okviru preizkusa pravilnosti uporabe materinega prava Direktivi 93/13 zagotoviti polni učinek. Ker Sodišče EU v zadevah *Czakó* in *Andriciuc* ni omejilo retroaktivnega

SA, 18., 19., 21., 27. odstavek.

- 7 Prim. A. Albors-Llorens, *Competition and Consumer Law in the European Union: Evolution and Convergence*, Yearbook of European Law, Vol. 33, No. 1 (2014), str. 163-193. Podobno tudi B. Keirsbilck, *The New European Law of Unfair Commercial Practices and Competition Law*, Oxford and Portland, Oregon, 2011, str. 93. Oba avtorja argumentirata stališče, da se na kolektivni ravni varstva potrošnikov pojasnilna dolžnost banke odraža v prepovedi nepoštenih poslovnih praks. 11. 5. 2005 je bila sprejeta Direktiva 2005/29/ES o nepoštenih poslovnih praksah podjetij v razmerju do potrošnikov na notranjem trgu. Državni zbor je Direktivo 2005/29 implementiral s sprejemom Zakona o varstvu potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami (ZVPNPP, Uradni list RS, št. 53/2007). ZVPNPP je v veljavi od 16. 6. 2007, uporablja pa se od 1. 12. 2007. Pred tem je bila v veljavi Direktiva Sveta 84/450/EGS z dne 10. 9. 1984 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o zavajajočem oglaševanju. ZVPot v 12. b členu določa, da je zavajajoče oglaševanje, ki je namenjeno potrošnikom, zavajajoča poslovna praksa v skladu z zakonom, ki ureja varstvo potrošnikov pred nepoštenimi poslovnimi praksami. Glej 5. in 6. člen ZVPNPP.
- 8 Sklep Sodišča EU, C-126/17 z dne 22. 2. 2018, *ERSTE Bank Hungary Zrt. proti Orsolya Czakó* (v nadaljevanju zadeva *Czakó*).
- 9 Sodba Sodišča EU, C-186/16 z dne 20. 9. 2017, *Ruxandra Paula Andriciuc in drugi proti Banca Românească SA* (v nadaljevanju *Andriciuc*), 45., 46., 49., 50. odstavek.

učinka sprejetih stališč o vsebini bankine pojasnilne dolžnosti, ta učinkujejo *ex tunc*.¹⁰ Ustaljeno stališče Sodišča EU je, da je obveznost nacionalnega sodnika, da se pri razlagi in uporabi relevantnega nacionalnega prava sklicuje na vsebino direktive, omejena s splošnimi načeli prava, zlasti z načelom pravne varnosti in prepovedi retroaktivnosti, in ne more biti podlaga za razlago nacionalnega prava *contra legem*.¹¹

Nacionalno pravo

16. Državni zbor (v nadaljevanju zakonodajalec) je s sprejemom Zakona o varstvu potrošnikov (v nadaljevanju ZVPot)¹² v nacionalni pravni red implementiral Direktivo 93/13. ZVPot v četrtem odstavku 22. člena določa, da morajo biti splošni pogodbeni pogoji jasni in razumljivi. V petem odstavku 22. člena določa, da je treba nejasna določila pogodbenih pogojev razlagati v korist potrošnika. V drugem odstavku 23. člena določa, da so do potrošnika nepoštene pogodbeni pogoji nični. Na podlagi indirektnega učinka Direktive 93/13 je potrebno 22. in 23. člen ZVPot razumeti na način, da je dogovor o vračilu kredita v tuji valuti nejasno pogodbeno določilo, če banka potrošnika ni seznanila z vsemi pomembnimi dejstvi za sprejem racionalne odločitve. To pomeni, da je presoja nepoštenosti glavnega predmeta pogodbe mogoče le v primeru, če banka potrošniku tveganja v skladu z zahtevo po profesionalni skrbnosti ni celovito pojasnila in mu ni razkrila informacij, ki so bile njej znane kot strokovnjakinji na bančnem področju.¹³
17. Zakonodajalec je s sprejemom ZPotK¹⁴ v nacionalni pravni red implementiral Direktivo 87/102 z njenimi spremembami. ZPotK je v prvem odstavku 5. člena določal, da kakršnokoli oglaševanje ali ponudba, s katero se ponuja kredit ali posreduje pri pridobitvi kredita, v kateri so navedena obrestna mera ali drugi podatki v zvezi s stroški kredita, mora vsebovati tudi učinkovito obrestno mero. V vsaki takšni ponudbi in v oglasih, če se nahajajo na ali v poslovnih prostorih ali v tisku, mora biti dodan tudi reprezentativen in razumljiv primer izračuna skupnih stroškov kredita in navedeni stroški, ki jih je oglaševalec oziroma ponudnik po 18. členu tega zakona izvzel pri izračunu skupnih stroškov kredita. V prvem odstavku 6. člena je ZPotK določal, da je morala banka pred sklenitvijo kreditne pogodbe potrošnika seznaniti z vsemi pogoji kreditne pogodbe. V 5. točki prvega odstavka 7. člena je določal, da je morala pisna kreditna pogodba v enostavnem in razumljivem besedilu določati pogoje plačila, ki so naloženi potrošniku, in sicer zlasti predvidene zneske posameznih plačil, število plačil, natančen datum zapadlosti plačil in, če je mogoče, skupen znesek plačil.

10 Glej zadevo C-292/04 z dne 6. 3. 2007, 34., 35. in 36. odstavek.

11 Glej zadevo C-212/04 z dne 4. 7. 2006, 108. odstavek.

12 Uradni list RS, št. 20/1998 s spremembami in dopolnitvami.

13 Prim. sklep VS RS z dne 7. 5. 2018, opr. št. II Ips 201/2017.

14 Uradni list RS, št. 70/2000 s spremembami in dopolnitvami. ZPotK je bil v veljavi od 23. 8. 2000.

18. Zakonodajalec je pri implementaciji Direktive 87/102 uveljavil načelo, da mora biti potrošnik zaščiten pred nepoštenimi pogodbami in da mora biti v celoti seznanjen s celotno vsebino pravnega posla. V zakonodajnem gradivu je bilo poudarjeno, da so skupni stroški kredita kot celovita in kompleksna kategorija skupni imenovalec, ki omogoča realno in pravično primerjavo med ponudbami kreditov z različno strukturalno zgradbo. Zakonodajalec je upošteval namen Direktive 87/102, da mora banka potrošniku zagotoviti nedvoumen in verodostojen podatek o tem, koliko bo dejansko odplačal na podlagi sklenjene kreditne pogodbe in da se pri vsakem oglaševanju in ponujanju kreditov na in v poslovnih prostorih, kjer se sklepajo kreditne pogodbe, če se navajajo podatki o obrestnih merah in drugih stroških kredita, objavi efektivna obrestna mera kredita skupaj z nazornim in ilustrativnim izračunom. Po stališču zakonodajalca je 5. člen ZPotK predstavljal kavtelo potrošniku, ki preko oglasov prvič pride v stik s pogoji banke. Njen namen je bil v onemogočanju zavajanja potrošnikov z vabljenjem v poslovne prostore in h kasnejši sklenitvi pogodb, ki bi temeljile na nepopolnih in zavajajočih podatkih. Namen zakonodajalca je bil, da bo imel potrošnik že v predpogodbeni fazi, v fazi pregledovanja trga ponudnikov kreditov, možnost primerjati kar najbolj popolne podatke. Po stališču zakonodajalca je oglaševanje brez navedb iz 5. člena ZPotK zavajajoče oglaševanje.¹⁵
19. ZPotK je v 9. alineji prvega odstavka 7. člena določal, da mora biti pri kreditnih pogodbah, kjer je obračun vezan na uporabo tuje valute, v enostavnem in razumljivem besedilu navedena tuja valuta in vrsta tečaja, po katerem se izračunava vrednost v domači valuti.¹⁶ Zakonodajalec je z uzakonitvijo 9. točke prvega odstavka 7. člena ZPotK predvidel možnost, da se bodo tudi po uveljavitvi evra kot domače valute kreditne pogodbe sklepale v tujih valutah oziroma da bodo vezane na tečaje tujih valut. To je bil razlog, da je banki naložil obveznost, da potrošnika opozori na možnost spremembe zneska posameznega plačila (višine anuitete) ob spremembi tečaja.¹⁷ Vendar pa iz zakonodajnega gradiva ne izhaja zaključek, da je zakonodajalec z navedeno določbo imel namen izključiti uporabo temeljnega načela, da mora banka potrošniku v predpogodbeni fazi posredovati nedvoumen in verodostojen podatek o tem, koliko bo dejansko odplačal na podlagi sklenjene kreditne pogodbe.
20. Čeprav se ZPotK v skladu s 3. členom ni uporabljal za hipotekarne pogodbe, se je z novelo ZPotK-A¹⁸ v skladu z načelom minimalne harmonizacije iz 15. člena Direktive 87/102 uporaba ZPotK razširila tudi na potrošniške hipotekarne pogodbe. Zakonodajalec tudi sicer ob sprejemu 3. člena ZPotK iz svoje uporabe ni

¹⁵ Predlog ZPotK, Poročevalec DZ, 5. 7. 2000, str. 49, 50 in 58.

¹⁶ Z novelo ZPotK-B (Uradni list RS, št. 111/2007) je bila navedena določba dopolnjena na način, da je morala banka potrošnika opozoriti, da se ob spremembi tečaja lahko spremenijo tudi predvideni zneski posameznih plačil. Novela ZPotK-B je bila v veljavi od 20. 12. 2007.

¹⁷ Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o potrošniških kreditih, Poročevalec DZ, številka 73, letnik 2007, str. 9.

¹⁸ Uradni list RS, št. 41/2004. Novela ZPotK-A je bila v veljavi od 7. 5. 2004.

izključil stanovanjskih kreditov. Zakonodajalec je presodil, da je vključitev hipotekarnih kreditov v sistem varstva po ZPotK zaradi obstoječih zlorab zaupanja potrošnikov in s tem njihovega oškodovanja, nujno potrebna. Z vključitvijo stanovanjskih in hipotekarnih kreditov v sistem varstva po ZPotK je naš zakonodajalec v primerjavi s pravom EU sprejel za potrošnike ugodnejše predpise.¹⁹

Presoja revizijskega očitka o kršitvi pravice do izjave zaradi neupoštevanja poročila in opozoril Banke Slovenije in zaradi onemogočanja dokazovanja toženkine poslovne prakse v podobnih primerih

21. Vrhovno sodišče je v primeru z bistveno podobno dejansko in pravno podlago s sklepom [redacted] z dne [redacted] razveljavilo sodbo Višjega sodišča v Mariboru [redacted]. Sodba [redacted] je temeljila na stališču, da toženkino ravnanje v drugih primerih ponujanja kreditov v švicarskih frankih potrošnikom ne bi moglo vplivati na presojo, ali je toženka pravilno opravila pojasnilno dolžnost. V zvezi z dopisi Banke Slovenije iz let 2006 in 2007 je sodišče druge stopnje pojasnilo, da v njih Banka Slovenije daje poslovnim bankam le splošna navodila; da je bila toženka ravno tako kot tožnik v negotovosti glede gibanja valutnega tečaja in obrestne mere in da je toženka tudi sama sprejela tveganja, da se bosta ti spremenljivki spremenili v njeno škodo. V konkretni zadevi nastopa na strani toženke ista banka kot v zadevi [redacted].
22. Vrhovno sodišče je s sklepom II Ips 201/2017 reviziji ugodilo zaradi kršitve iz 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP in zaradi zmotne uporabe materialnega prava. Poudarilo je, da je arbitrarno stališče sodišča druge stopnje, da ugotavljanje toženkine poslovne prakse v podobnih primerih ne predstavlja pravno relevantnega dejstva. Pri tem je upoštevalo okoliščino, da je toženka trdila, da je pojasnilno dolžnost izpolnila na enak način in v enakem obsegu, kot je običajno pri tovrstnih poslih. Hkrati je pojasnilo, da je bilo tožniku zaradi neizvedbe dokazov z zaslišanjem drugih potrošnikov, ki so pri toženki najeli kredit v švicarskih frankih ([redacted]), kršena pravica do izjave. Tožniku je bila kršena pravica do izjave tudi iz razloga, ker se sodišče prve stopnje ni vsebinsko opredelilo do Poročila o finančni stabilnosti iz leta 2005 in do dopisa Banke Slovenije iz leta 2006 in 2007, sodišče druge stopnje pa se ni opredelilo do Poročila o finančni stabilnosti iz leta 2005.²⁰
23. Za konkretno presojo je pomemben odgovor na vprašanje, ali je toženka tožniku razkrila informacije o bančnem produktu, ki so bile njej znane kot strokovnjakinji na bančnem področju. Obrazložitev sodišča prve stopnje iz 25. točke, da iz

19 Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o potrošniških kreditih (ZPotK-A), Poročevalec DZ, 9. 3. 2004, str. 10.

20 Sklep II Ips 201/2017, 30. odstavek.

vsebine Poročila o finančni stabilnosti Banke Slovenije (priloga A11) posredno izhaja, da kreditne pogodbe niso v nasprotju s prisilnimi predpisi, je vsebinsko prazna. Kljub temu se sodišče druge stopnje do Poročila o finančni stabilnosti Banke Slovenije iz junija 2005 in do opozoril Banke Slovenije iz leta 2006 in 2007 ni vsebinsko opredelilo. S tem je tožnikom onemogočilo dokazovanje toženkine nedobrovernosti v predpogodbeni fazi sklepanja kreditnih pogodb.

24. Sodišče druge stopnje je vsebinsko pravilnost sodbe sodišča prve stopnje utemeljilo z neprepričljivimi argumenti, da določeni sklopi pritožbenih navedb, med drugim tudi navedba o neustreznem izračunu kreditne sposobnosti tožnikov, tvorijo nedopustne pritožbene novote. Vprašanje načina izračuna kreditne sposobnosti je pomembna okoliščina, ki bi lahko potrdila tožnikovo trditev, da je toženka v individualnih pogajanjih favorizirala kreditiranje v švicarskih frankih in s tem kršila svojo pojasnilno dolžnost. Trditvena podlaga tožnikov je omogočala ugotavljanje dejstva, da je toženka že z izračunom kreditne sposobnosti favorizirala kredite v švicarskih frankih. Trditveno breme obsega namreč le odločilna (konstitutivna) dejstva, ne pa tudi vseh posameznih okoliščin primera, ki znotraj istega dejstvenega substrata predstavljajo zgolj konkretizacijo prvotnih trditev, obenem pa praviloma na njih tudi sloni ocena, ali odločilna (konstitutivna) dejstva obstajajo ali ne.²¹
25. Po stališču Vrhovnega sodišča ima toženkino ravnanje v podobnih primerih kreditiranja potrošnikov v valuti švicarskega franka bistveno dokazno vrednost za presojo vprašanja, ali je bila tudi v konkretnem primeru pojasnila dolžnost opravljena pravilno. V konkretnem primeru je tudi toženka tako kot v zadevi trdila, da je pojasnilno dolžnost opravila na običajen način. Napačno je zato stališče nižjih sodišč, da pri presoji vprašanja, ali je toženka svojo pojasnilno dolžnost opravila pravilno, toženkina poslovna praksa v primerljivih primerih sklepanja kreditnih pogodb v švicarskih frankih ne predstavlja pravno relevantnega dejstva.

Presoja revizijskega očitka o napačni uporabi materialnega prava

26. Revizijski očitek o napačni uporabi materialnega prava je utemeljen. Napačno je stališče sodišča druge stopnje, da je obseg in način pojasnilne dolžnosti odvisen od konkretnega potrošnika, njegove izobrazbe, starosti, poučenosti in razumevanja. Okoliščina, da je prvi tožnik po izobrazbi univerzitetni diplomirani ekonomist, ne pomeni, da pri sklepanju sporne kreditne pogodbe ni bil v podrejenem položaju. Višja raven strokovnega znanja ne vzpostavlja zaključka, da je prvi tožnik v razmerju do banke nastopal kot enakovredna stranka. Zaradi tega prvi tožnik ne more biti izvzet iz sistema varstva na podlagi ZVPot in ZPotK.²² Dejstvo, da so

²¹ Sklep VS RS z dne 19. 12. 2013, opr. št. II Ips 273/2010, 8. odstavek.

²² Prim. tudi definicijo potrošnika iz drugega odstavka 2. člena ZPotK in drugega odstavka 1. člena

pravdne stranke ožji družinski sorodniki, ne pomeni, da banka v razmerju do drugega tožnika in tretje tožnice ni bila dolžna izpolniti pojasnilne dolžnosti v skladu z veljavnimi predpisi. Če sta drugi tožnik in tretja tožnica zavestno sledila odločitvi in presoji svojega sina, to ne pomeni, da banka ni bila dolžna opraviti svoje pojasnilne dolžnosti na enak način kot v razmerju do prvega tožnika.

Odločitev o reviziji

27. Vrhovno sodišče je zaradi kršitve iz 8. točke drugega odstavka 339. člena ZPP in zaradi zmotne uporabe materialnega prava, zaradi katere je dejansko stanje ostalo nepopolno ugotovljeno, reviziji ugodilo in razveljavilo sodbo sodišča druge in prve stopnje ter zadevo vrnilo sodišču prve stopnje v novo sojenje (prvi odstavek 379. člena ZPP in drugi odstavek 380. člena ZPP). Razveljavitev odločitve o primarnem zahtevku je narekovala tudi razveljavitev odločitve o podrednem zahtevku. V ponovnem sojenju bo moralo sodišče upoštevati, da je dokazno breme o pravilno izpolnjeni pojasnilni dolžnosti na toženki in da lahko toženka izpolnitev pojasnilne dolžnosti izkaže ne le z vsebino same kreditne pogodbe, temveč z vsemi informacijami in pojasnili, ki so bile tožniku posredovane v oglasih ali med pogajanja. Zaradi zagotavljanja pravice do kontradiktornosti in poštenega sojenja bo v ponovljenem postopku strankam potrebno omogočiti, da se glede novih materialnopravnih izhodišč izjavijo in sodišču predložijo morebitna dodatna dokazila v zvezi z (ne)izpolnitvijo pojasnilne dolžnosti.
28. Če bo sodišče prve stopnje v ponovnem sojenju presodilo, da tožnica svoje pojasnilne dolžnosti ni opravila v skladu z relevantno potrošniško zakonodajo, se bo moralo opredeliti do vprašanja, ali predstavlja pogodbeno določilo o prevzemu valutnega tveganja nedovoljen oziroma nepošten pogodbeni pogoj iz 3. člena Direktive 93/13 v zvezi s 23. in 24. členom ZVPot. Za navedeno presojo bo ključno vprašanje, ali si je toženka v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo tožnikov zagotovila, da so bili riziki med strankama znatno neenakomerno porazdeljeni. Najprej bo moralo presoditi, ali je bila spoštovana zahteva dobre vere, nato pa, ali obstaja znatno neravnotežje v smislu prvega odstavka 3. člena Direktive 93/13.²³ Pri tem bo moralo upoštevati, da je potrebno prvi odstavek 3. člena Direktive 93/13 razlagati na način, da se mora presoja nepoštenosti pogodbenega pogoja opraviti glede na trenutek, ko je bila pogodba sklenjena, pri čemer je treba upoštevati vse okoliščine, ki bi jih banka kot strokovnjakinja na bančnem področju lahko poznala v navedenem trenutku in ki bi lahko vplivale na poznejše izvajanje navedene pogodbe. Le ugotovitev o nepoštenosti pogodbenega določila lahko vodi do pravne posledice ničnosti tega določila in/ali celotne pogodbe.²⁴

ZVPot.

23 Sklep Sodišča EU, C-119/17 z dne 22. 2. 2018, *Liviu Petru Lupean, Oana Andreea Lupean* zoper *SCOTP BAAK Nyrt.*

24 Prim. sklep II Ips 201/2017, 32., 33. odstavek.

O stroških revizijskega postopka

29. Odločitev o stroških revizijskega postopka se pridrži za končno odločbo (tretji odstavek 165. člena ZPP).

Ljubljana, 18. oktober 2018

Predsednik senata:
mag. Rudi Štravs, l.r.



Ta prepis je soglasen z izvirnikom.
Podpis pristojnega delavca sodišča:

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'R. Štravs', is written over the text 'Podpis pristojnega delavca sodišča:'.